

Edatlar

Tek başlarına anlamları olmayan, başka kelimelerle öbikleşerek değişik ve yeni anlam ilgileri kuran, birlikte kullanıldıkları kelimelere cümlede anlam ve görev kazandıran kelimelere edat denir.

Özellikleri ve Örnekler

Türkçede isimler ve fiiller anlamlı kelimelerdir. Edatlar ise tek başlarına anlam ifade etmezler; ancak cümlede anlam kazanır veya sadece diğer kelimelere anlam katarlar.

“için, kadar, -E kadar, gibi, göre, ile, üzere, yalnız, -E karşı, sanki, ancak, -den beri, -E doğru”

Kelimeler arasında çeşitli anlam ilişkileri kurduğu için edatlara yardımcı kelimeler de denir.

Ders çalışmak için odasına çekildi. (amaç)
Kurt gibi acıkmıştım. (benzerlik)

Edatlar önceki kelimeyle sonraki kelime arasında anlam ilgisi kurar. Bağlaçtan ve zarflardan farkı, yeni bir anlam ilgisi koruyor olmasıdır.

Sözlüden yine zayıf almış. (zarf)
Eve gittim, fakat onu bulamadım. (bağlaç)
Konuşmak üzere ayağa kalktı. (edat)

Edatlar cümleden çıkarılınca cümlenin anlamında bir eksiklik, daralma veya bozulma olur.

Güneş gibi başı göklere erdi. → edat çıkarılınca → Güneş başı göklere erdi.

Tek başlarına kullanamazlar. Başka kelimelerle birleşerek sıfat ya da zarf görevli öbekler oluştururlar.

Dağ gibi adam yok oldu gitti. (sıfat öbeği)
Sen de benim kadar çalışsan... (zarf öbeği)

Tek başlarına iken isim, sıfat, zarf, bağlaç olarak kullanılabilir. Bu durumda edat olmaktan çıkar:

<u>Karşı</u> köyde akrabaları vardı.	sıfat
Derenin <u>karşısına</u> geçtik.	ad
Her söylenene <u>karşı</u> çıkıyor.	birleşik fiilde isim
Bana <u>doğruyu</u> söyle.	isim
<u>Doğru</u> söze ne denir?	sıfat
Lütfen <u>doğru</u> oturun!	zarf
Bir ömür boyu yalnız yaşadı.	zarf
Biz bu dünyada hep yalnızız.	isim
Parkta oturan yalnız adam onun babasıydı.	sıfat
Meyveler güzel, yalnız biraz renksiz.	bağlaç

Bazı edatlar sadece hâl ekleri ile birlikte kullanılırlar. Bazıları da üzerlerine ek alabilirler:

-e kadar, -e doğru, -den beri
bu kadarını, senin gibisi

Cümlede veya isim tamlamasında isim görevi alabilir; ek-fiil olarak yüklem olabilir.

Bu paranın ne kadarı sizin? (iyelik eki almış, isim gibi kullanılmış, nesne olmuş)

Her şey bıraktığım gibiydi. (ek-fiilin “di”li geçmiş zaman çekimi ile isim gibi kullanılmış, yüklem olmuş)

Edat grupları (edat ve edattan önceki kelimenin oluşturduğu kelime grubu) cümlede çoğunlukla zarf veya edat tümlecisi olur.

Sabaha kadar ders çalıştık. (zarf tümlecisi)
Eve doğru yürüdüm. (edat tümlecisi)

Başlıca Edatlar**“ile”****“Araç, alet, neden, zaman, birliktelik” ilgisi kurar.**

Ankara'ya uçakla giderler.	(araç)
Bizi boş vaatlerle kandırdılar.	(araç)
Hasan yaşlı annesiyle oturuyordu.	(beraberlik)
Arabanın gürültüsüyle irkildi.	(neden)
Baharla birlikte leylekler de geldi.	(zaman)

“-le” şeklinde bitişik de yazılabilir.Çocuk ile→çocukla
Araba ile→arabayla**“ne ile, kiminle” sorularına cevap verir.**

Sözünüzü balla kesiyorum.	(araç)
Yar ile sohbet ne güzel.	(birliktelik)

Not: “ile” kelimesi “ve” gibi kullanılırsa bağlaç olur.

Bir kola ile simit aldım. (kola ve simit)

Soyut bir kelimeyle öbekleşirse edat değil “durum zarfı” olur.

Öfkeyle kalkan zararlar oturur.	(nasıl, öfkeli ve zararlı)
Sevinçle boynuma sarıldı.	(nasıl, sevinçli bir hâlde, durum zarfı)

“gibi”

Benzetme edatlarındandır.

Yalın hâldeki kelimelerle birlikte kullanılır.

Benzetme, eşitlik anlamları katar.

Birlikte kullanıldığı kelime ile birlikte sıfat, zarf ve isim olabilir.

Adamın demir gibi bileği vardı.	(sıfat, benzetme)
Kurşunlar, yağmur gibi yağıyordu.	(zarf, benzetme)
Uyandığı gibi yataktan fırladı.	(zarf, anında anlamı)

İsim veya zarf gibi kullanıldığında cümle öğeleri oluşur. Bu durumda ek alabilir.

O anda utançtan ölecek gibiydi.	(isim, yüklem)
Onun gibisi nerede bulunur?	(isim, özne)

Bu edatın yerini bazı ekler alabilir:

Şöyle garip bencileyin.	(benim gibi)
Kadınısı bir gülüşü vardır onun.	(kadın gibi)

“sanki”

Benzetme edatıdır.

“san” ve “ki”nin birleşiminden oluşmuştur.

Bu edatı bulduran cümlelerde “sanmak, zannetmek” anlamları vardır.

“benzetme, uyarı, sözüm ona, sözde, inanmama” anlamları katar.

Sanki gece olmuş.

Biri kapıyı çalıyor sanki.

Sanki bütün kabahat benim.

Aldın da ne kazandın sanki?

Gelseydi ne olurdu sanki?

Sanki bu da mı güzel?

Gibi, öyle zannedersin
gibi, öyle zannediliyor
sözde, inanmama
uyarı, ne kazandığını

ne olacağını sanıyor-

Öyle mi sanıyorsun?

Not: “sanki” edatıyla “gibi” edatı bir arada kullanılırsa anlatım bozukluğu ortaya çıkar:

Sanki beni dövecek gibiydi. (yanlış)

“Beni dövecek gibiydi.” ya da “Sanki beni dövecekti.”

“kadar, -E kadar”

Benzetme edatlarındandır.

Yalın hâldeki veya –E yönelme eki almış kelimelerle kullanılır.

“kadar” şeklinde kullanıldığında üzerine ek alabilir.

“Karşılaştırma, benzerlik, eşitlik, yaklaşıklık, ölçü” anlamları katar.

Biz de onlar kadar başarılıyız. (eşitlik, benzerlik, ölçüsünde)

Gül kadar güzelsin. (benzerlik)

Mektubu okuyunca köyünü görmüş kadar sevindi. (gibi)

Bir ton kadar kömür almış (ölçü, aşağı yukarı)

Birlikte kullanıldığı kelimeyle isim, sıfat ya da zarf oluşturur.

Biz bu kadarına da alıştık.	(isim)
İçmiş kadar olduk.	(zarf)
Ne kadar güçlü bir adam...	(zarf)
Evin deniz kadar havuzu var.	(sıfat)

“kadar” kelimesi zarf tümleci de yapar, edat tümleci de:

Dershaneye kadar gidelim.	(edat tümleci)
Akşama kadar çalıştık.	(zarf tümleci)

“için”

“Amaç, neden, özgülük, görelilik, karşılık” bildirir.

“Hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla” anlamlarını ifade eder.

Yalın hâldeki ya da iyelik eki almış kelimelerle birlikte kullanılır.

İsim olarak kullanıldığında üzerine ek alabilir.

Bu edatla kurulan söz öbekleri, cümlede genellikle edat tümleci olarak kullanılır.

Çalışmak için başvurdu.	(amacıyla)
Sıkıldığı için dışarı çıktı.	(neden)
Bu ayakkabıyı babam için aldım	(özgülük)
Bu iş için kaç lira ödedin?	(karşılık)
Senin için sorun yok tabi.	(görelilik)
Bizim için ne diyorlar?	(hakkımızda)
Sizin için üç kişilik yer ayrıldı.	(aitlik)
Tüm bu hazırlıklar bizim içindi.	(isim, yüklem)
Vatan için ölenler yüreğimizde yaşarlar.	(amaç, özne)

“üzere, üzere”

“Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik” anlamları katar.

Sorunu halletmek üzere gidiyorum.	(amaç, için)
Kitabı yarın vermek üzere alabilirsin.	(şartıyla)
On dakika konuşmak üzere kürsüye çıktı.	(için, amaç)
Acele edin, güneş batmak üzere.	(zamanda yakınlık)
Konuştuğumuz üzere yarın buluşacağım.	(gibilik)

Bu edatın üzerine ek gelebilir:

Tam da yola çıkmak üzereydik.

“-E göre”

Yönelme hâl ekiyle birlikte kullanılır, yani bu eki almış kelimelerden sonra gelir. Kendi üzerine de ek alabilir.

“Görelilik, uygunluk, yönünden, bakımından ve karşılaştırma” anlamları katar.

Başbakana göre enflasyon düşük.	(açısından)
Ayağını yorganına göre uzat.	(ölçüsünde)
Allah dağına göre kış verir.	(uygunluk)
Anlatılanlara göre ikisi de suçluymuş.	(bakılırsa)
Siz bana göre daha gençsiniz.	(karşılaştırma)
Bana göre ayakkabınız var mı?	(uygunluk)

“karşı”

“-E” yönelme hâl ekiyle kullanılarak “için, hakkında, yönelme, ilgili olma” anlamları katar.

Edebiyata karşı ilgim vardı.	(hakkında, yönelik)
Denize karşı bir balkon var.	(yönelik)

Zaman bildiren kelimelere eklenip “doğru, sularında” anlamları katar ve zarf öbeği oluşturur.

Yağmur sabaha karşı yeniden başlamıştı.	(doğru)
Sabaha karşı uyuyabildim.	(zarf öbeği)

“diye”

Amaç ve neden ilgileri kurar.

Terfi edeyim diye yağcılık yapıyor.	(amaç)
Yağmur yağıyor diye dışarı çıkmadı.	(neden)

“mi”

Soru edatıdır. Farklı anlam ilgileri kurar. Ek alabilir.

Babanız İstanbul’dan döndü mü?	soru
Onu gördüm mü sinirleniyorum.	zaman
Sıcak mı sıcak bir havaydı.	pekiştirme
Çalıştın mı her şeyi başarırısın.	koşul

“doğru”

Yönelme eki ile birlikte kullanılarak yön bildirir.

Ormana doğru yürüdük./Bana doğru bakıyor.

Zamanda yakınlık bildirerek zarf öbeği de oluşturur.

Akşama doğru geldiler. (zarf öbeği)

Ad, sıfat ve zarf da olabilir. Bu durumlarda edat değildir.

Bana doğruyu söyle.	isim
Doğru söze ne denir?	sıfat
Lütfen doğru oturun.	zarf

“dolayı, ötürü”

Ayrılma hâl ekiyle birlikte neden ilgisi kurar.

Zayıflıktan dolayı sık sık hastalanıyor.

Çalışmadığından ötürü canı sıkılıyor.

“-den” ekiyle de aynı anlam sağlanır.

Sıkıldığımdan dışarı çıktım.

“karşın, rağmen “

Yönelme ekiyle birlikte karşıtlık ilgisi kurar.

Çok uğraşmama karşın başaramadım.

Tanınamasına rağmen onu takdir ediyordu.

“beri”

“-dEn” ayrılma hâl ekiyle birlikte eylemin başlangıç yerini ve zamanını belirler.

Dün akşamdan beri görülmedi.

Okuldan beri hiç susmadı.

“beri” kelimesi ad, sıfat, zarf da olabilir. Bu durumda edat değildir.

Beride bir adam duruyor.Beri taraf oldukça dikenli.

Biraz beri gel.

“yalnız”

İsim, sıfat, zarf ve bağlaç olarak kullanılabilen bu kelime “sadece, bir tek” anlamına gelmek şartıyla edat olarak da kullanılabilir. **Bu yönüyle diğer kelime türlerinden ayırt edilebilir.**

Bir ömür boyu yalnız yaşadı. (tek başına, zarf)

Biz bu dünyada hep yalnızız. (tek başına, isim)

Parkta oturan yalnız adam onun babasıydı.(tek, sıfat)

Meyveler güzel, yalnız biraz renksiz. (ama, bağlaç)

Cebinde yalnız yol parası vardı. (sadece, edat)

Beni yalnız sen anlarsın. (sadece, bir tek)

“ancak”

“yalnız, sadece, özgülük, sınırlandırma, olsa olsa” anlamları katar.

Seni ancak ebediyetler eder istiyab (sadece)

Bu kömür ancak üç ay yeter. (en fazla, olsa olsa)

Sabah çıktılarsa akşama ancak gelirler. (ihtimal)

“değil”

İsim cümlelerinin yüklemine olumsuzlaştırır.

Yolumu kesen bu değildir.

Bağlaçlar

Tek başına anlamı olmayan, anlamca birbiriyle ilgili cümleleri veya cümlede görevdeş sözcük ve söz öbeklerini bağlamaya yarayan kelimelere bağlaç denir.

Bağlaçların Özellikleri

*Edatlardan farkı, zaten var olan anlam ilgilerine dayanarak bağ kurmasıdır. Edatlar ise yeni anlam ilgileri kurarlar.

*Bağlaçların yerine noktalama işaretleri kullanılabilir.

*Bağlaçlar cümleden çıkarılınca anlam bozulmaz, ama daralabilir. Bağlaçlar (ile hariç) önceki ve sonraki kelimedenden ayrı yazılır. Bitişik yazılanlar bağlaç değil, ektir.

Sıralama Bağlaçları:

“ve”

Cümleleri, anlam ve görev bakımından benzer veya aynı olan kelimeleri, sözleri ve öğeleri birbirine bağlar.

Duygu ve düşünce bir olmalıdır.   özneleri
Köyünü, dedesini ve ninesini özlemişti.   nesneleri
Bana baktı ve güldü.   cümleleri
Aylarca ve yıllarca sustu.   benzer kelimeleri
Binlerce yerli ve yabancı turist geldi.   sıfatları

Not: “ve” bağlacından önce noktalama işareti kullanılmaz, bu bağlaçla cümle başlamaz.

“ile, -İE”

“ve” ile görevleri aynı olmasına rağmen her zaman birbirinin yerine kullanılamazlar. “ile”nin kullanım alanı daha dardır.

“ile” cümleleri birbirine bağlamaz; sadece aynı görevdeki kelimeleri bağlar.

Duygu ile düşünce bir olmalıdır.
Yaşlı dedesi ile ninesini özlemişti.

Not: Edat olarak kullanılan ve zarf yapan “ile”den farklıdır. “Ve” anlamında kullanılmışsa bağlar; diğer anlamlarda kullanılmışsa edattır.

Mehmet ile Ali sinemaya gittiler.   (bağlaç)
Mehmet, Ali'yle sinemaya gitti.   (edat)
Mehmet heyecanla yerinden kalktı.   (edat)

Eşdeğerlik Bağlaçları:

“ya da, veya, yahut, veyahut”

Aynı değerde olup da birinin tercih edilmesi gereken iki seçenek arasında kullanılırlar.

Biriniz gideceksiniz: Sen ya da kardeşin.
Bisiklet veya motosiklet alacağım.

Sen, ben veya başkası...

Sen olmasan yahut (veyahut) seni görmesem dayanamam

Karşılaştırma Bağlaçları:

“ya...ya”

İki seçenek sunulduğunda kullanılır.

Bunlar birbirinin zıttı olabilir

Biri yapılmadığında diğerinin yapılması gerekebilir.

Ya beni de götür ya sen de gitme.

Ya gel ya gelme.

Ya bu deveyi güdeceksin, ya bu diyardan gideceksin

“hem....hem (de)”

Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatır. Bunlar zıt da olabilir, eşdeğer da.

Hem çalışmıyor hem (de) yakınıyorsun.

Hem kitap okuyor hem de müzik dinliyor.

Aynı anda

“ne.....ne (de)”

Aynı görevdeki kelimeleri, kelime gruplarını ve öğeleri birbirine bağlar.

Ne şiş yansın ne kebab.   özneleri

Gönül ne kahve ister ne kahvehane.   nesneleri

Ne İzmir'e gitmiş ve Bursa'ya.   dolaylı tümleçleri

Cümleleri de birbirine bağlar:

Üç yıldır ne bir telefon açtı, ne de bir mektup yazdı.

Onu ne gördüm ne de tanıdım.

Cümleleri -yapı bakımından olumlu oldukları hâlde olumsuz yapar. Yüklem olumlu durumdadır.

Ne kendi rahatsız oldu ne de halkı huzursuz etti.

(kendisi rahatsız olmadı, halkı da huzursuz etmedi)

Zıt anlamlı iki sıfatla birlikte kullanılarak onların arasında bir durum ifade eder.

Dışarıdaki hava ne soğuk ne sıcak.

Yaptığı işe ne kolay ne de zor denebilir.

“dE....dE, gerek.....gerek, olsun....olsun, kâh.....kâh, ha.....ha”

Öğeleri ya da cümleleri birbirine bağlarlar.

Ali de Ahmet de geldi. **özneleri bağlamış.**
Annesini de babasına da görmüş. **nesneleri bağlamış.**
Tatil boyunca dinlenmiş de gezmiş de. **yüklemleri**
İzmir'e de Aydın'a da uğrayacağız. **dolaylı tümleçleri**
Gerek sen gerek(se) o, güzel çalıştınız.
Gerek baba gerek anne tarafından akrabalıkları yok.
Ali olsun, Ahmet olsun, ikisi de çalışkan ve zekidirler.
Kâh yıkılıyor, kâh kalkıyor, ama yılmıyor.
Ha Ali ha Veli, ne fark eder?

Karşıtlık Bağlaçları:

“ama, fakat, lâkin, yalnız, ancak, ne var ki, ne yazık ki”

“ama, fakat, lâkin” aynı anlamli bağlaçlardır. “yalnız, ancak, ne var ki, ne yazık ki” de bunlara yakın bağlaçlardır.

“ama, fakat, lâkin, yalnız, ancak, ne var ki, ne yazık ki” bağlaçları, aralarında zıtlık bulunan iki ayrı ifadeyi, cümleyi birbirine bağlar.

Çok tembeldi, ama başarılı oldu.
Yemek az, ama doyurucu.
Yerinde ve zamanında konuşmaya dikkat ediyorum, ama bazen yanlış anlaşılıyorum.
Hızlı yürüdü, ancak yetişemedi.
Bu işe başlıyorum, ancak bugün bitiremem.
Hava nemliydi, fakat yağmur yağmıyordu.
Altmış yaşında, kır saçlı; fakat dinç bir adam bağırdı.
Bunları götür, yalnız diğerlerini getirmeyi unutma.

Not: Bir cümle bu bağlaçlardan biriyle başlayabilir.
Ne var ki onu bu yüzden eleştirmek doğru olmaz.

Ne yazık ki” bağlacı çok kötü ve acı sonları bildirir.
İnsanlara hep vefa gösterdi; ne yazık ki kendisi onlardan vefa görmedi.

“ne var ki” bağlacı çaresizlik ifade eder.
En yüce duyguların tohumları ekildi; ne var ki dünya, insanları kendisine benzetmişti.

“ama, fakat, lâkin, yalnız, ancak”, neden, şart, uyarma bildirir

Arkadaşının kalbini kırdı, ama çok pişman oldu.
Bizimle gelmene izin veririz, ama yolda fazla soru sormayacaksın.

Sadece “ama” bağlacı pekiştirme anlamı katar.
Güzel, ama çok güzel eserler bırakmış atalarımız.
Yine sadece “ama”, cümle sonunda, dikkat çekmek için kullanılır.

Bak kızarım ama!
Böyle söylersen darılırım ama!

“hiç olmazsa” ve “hiç değilse”

Çarşıdan elimiz boş döndük. Hiç olmazsa iki kaset alsaydık.

“oysa, oysaki, hâlbuki”

Aralarında zıtlık, aykırılık bulunan iki cümleyi “tersine olarak, -dijî hâlde” anlamlarıyla birbirine bağlar.

Onu özledim, oysa gideli çok olmadı.
Gelemeyeceğini söyledi, hâlbuki vakti vardı.

Not: Bu bağlaçlar anlam bakımından zıt olmayan cümleler arasında kullanılırsa anlatım bozukluğuna yol açar.

Her zaman birinciydi, oysa çok çalışırdı. (anlatım bozuk)

Gerekçe Bağlaçları:

“çünkü”

“Şundan dolayı, şu sebeple” anlamlarına gelir.
Neden bildirir.
Eve gittim, çünkü babam çağırmıştı.
Otobüse yetişemedik; çünkü evden geç çıkmıştık.

“madem(ki)”

Madem gelecektin, haber verseydin.

“zira”

“çünkü” anlamında kullanılır.
Allah'a sığın şahs-ı halîmin gazabından
Zira yumuşak huylu atın çiftesi pektir

“yoksa”

Ver diyorum, yoksa yersin dayağı.

Özetleme Bağlaçları:

“kısacası, demek ki, açıkçası, öyleyse, yani, özetle, o hâlde, anlaşılıyor ki”

... Kısacası kendimizi toparlamalıyız.
... Demek ki ülkemiz bunlardan dolayı gelişmiyor.
... Açıkçası bu işi istemiyorum.
... Öyleyse gidelim arkadaşlar

Pekiştirme Bağlaçları:

“bile, dE, hem de, dahi, üstelik, hatta, ayrıca, bundan başka”

Bu bağlaçlardan bazıları bazı durumlarda birbirlerinin yerine kullanılabilirler.

“bile” kullanılan bir cümle daha önce kullanılmış bir cümlenin ya devamıdır ya da devamı gibi görünür.
Bunu sen bile başarabilirsin. /Bağırsan bile duymaz.
Hatta parasını bile ödemişti. /
Çölde suyun bir damlası bile değerlidir.

-de -ki -ise Bağlaçları:“de”

Her zaman kendinden önceki kelimedenden ayrı ve de, da şeklinde yazılır; bitiştirilmez, te, ta şeklinde yazılmaz. “ya” ile birlikte kullanıldığında da ayrı yazılır: “ya da”

Kelimenin son hecesine kalınlık-incelik bakımından uyar.

Genellikle “dahi, bile, üstelik, hatta” bağlaçlarıyla özdeşir.

Bu soruyu Ali de bildi dahi, bile
Artık gönlümü alsa da önemi yok. dahi, bile

Cümleleri bağlar.

Söyledim de anlamadı.

Farklı anlamlar katabilir.

Biraz müsaade etsen de işime baksam. rica, istek
Büyüyecek de bana bakacak. küçümseme
Çalışıp da kazanacaksın. şart
Dün bizi bekletti de gelmedi. yakınma
Çalışayım da gör neler yapacağımı. övünme
Düzenli çalıştı da başarılı oldu. neden-sonuç
Koşsan da yetişemezsin. değişmezlik

Tekrarlanan kelimelerin arasına girerek anlamı güçlendirir:

Ev de ev olsa bari küçümseme
Çalış da çalış... abartma

“ki”

Sadece “ki” biçimi vardır.

Kendinden önceki ve sonraki kelimelerden ayrı yazılır.

Türkçe değil, Farsça bir bağlaçtır ve Türkçe cümle yapısına aykırı olarak kullanılır.

Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlar.

Bir şey biliyor ki konuşuyor. (sebeup-sonuç)
Baktım ki gitmiş. (şaşkınlık)

Birisinden alıntı yapılacağı zaman kullanılır.

Atatürk diyor ki: ... (açıklama)

“ki” kullanılan bazı cümlelerin “ki”den sonraki kısmı söylenmez.

Sınavı kazanabilir miyim ki... (kuşku)
Bu adama güvenilmez ki! (yakınma)
Acaba çocuğa kızarlar mı ki? (endişe)

Tekrar edilen kelimeler arasında kullanılır.

Adam belâ ki ne belâ...

Abartma anlamı katar.

Bugün öyle yorgunum ki...

Bu bağlaç birkaç örnekte kalıplaşarak bitişik yazılmaktadır.

Belki, çünkü (burada ünlü uyumuna girmiş), hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki.

“ise”

Karşılaştırma ilgisi kurar, karşıtlığı güçlendirir.

Yağmur yağıyor, evim ise çok uzakta. (bağlaç)

Adam konuşuyor, çocuksa hep susuyordu. (bağlaç)

EK-fiilin şart çekimiyle karıştırılabilir.

Çocuk başarılıysa sınıfını geçer. (ek-fiilin şartı)

ÜNLEMLER

Sevinç, korku, heyecan, acıma, şaşma, öfke gibi duyguları coşkulu bir şekilde anlatan veya hitap (seslenme) gibi durumları belirten kelimelere ünlem denir. Bu kelimelerin yanında dilek, emir, tehdit gibi anlamlar taşıyan kelimeler, cümleler ve yansımalar da ünlem değeri kazanabilir.

Asıl Ünlemler:

Asıl görevi ünlem olan kelimelerdir. Başka görevlerde kullanılamazlar. Seslenme veya duygu anlatırlar.

Seslenme Ünlemleri

Ey Türk Gençliği! /Hey! Biraz bakar mısın?
Bre melûn! Ne yaptın? /Hişt! Buraya gel!
Şşt! Sus bakayım!

Bunların yanında adlar ve özel adlar da seslenme ünlemi olarak kullanılabilir.

Anne! Hemşehrilerim! Tanrım! Mehmet!

Duygu Ünlemleri

Ee, yeter artık! Aa! Bu da ne?
Ah, ne yaptım! Eh! Fena değil.
Ay, elim! itme ha!
Hah, şimdi oldu! Hay Allah!
Vah zavallı! Vay sersem!
Aman dikkat! Eyvah! Geç kaldım!

Ünlem Değeri Kazanmış Kelime ve Sözler

Anlamlı kelimelerin bazılarında vurgu ve tonlama yoluyla ünlem değeri kazandırılabilir. Bunlar da duygu ya da seslenme anlatır.

Komşular! Babacığım! Simitçi!
Çok ilginç! Ne kadar güzel! Çık dışarı!
Çabuk eve git! Ne olur yardım et!

Yansıma kelimelerin hemen hemen tümü ünlem olarak kullanılabilir.

Şır! Çat! Güm! Hav! Miyav! Tıs!